

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 587/2012-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. novembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť P. J., P., zastúpeného advokátom JUDr. L. L., P., vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 10/2012 z 24. októbra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. J. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. novembra 2012 doručená sťažnosť P. J., P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. L. L., P., vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 10/2012 z 24. októbra 2012 (ďalej len „rozsudok z 24. októbra 2012“ alebo „napadnutý rozsudok“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ ako predávajúci kúpnu zmluvou zo 14. júla 2005, ktorej vklad bol povolený 11. augusta 2005, previedol na kupujúceho vlastnícke právo k nehnuteľnostiam (vedeným na LV č. ... pre k. ú. P., neskôr na LV č. ...).

Podľa III. článku kúpnej zmluvy zo 14. júla 2005 kúpnu cenu v sume 2 500 000 Sk mal kupujúci uhradiť pri podpísaní kúpnej zmluvy a zostávajúcu časť kúpnej ceny v sume 6 030 000 Sk mal zaplatiť do 15 dní odo dňa povolenia vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, t. j. do 26. augusta 2005. Podľa toho istého článku kúpnej zmluvy v prípade, ak kupujúci neuhradí druhú časť kúpnej ceny v celej výške v lehote 15 dní odo dňa povolenia vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, má predávajúci právo od tejto zmluvy odstúpiť.

Kupujúci v deň podpisu kúpnej zmluvy uhradil z titulu kúpnej ceny sumu 2 500 000 Sk a následne v lehote do 26. augusta 2005 uhradil sumu 6 000 000 Sk. Kupujúci

sa oproti dohodnutej lehote splatnosti kúpnej ceny do 26. augusta 2005 dostal do omeškania s uhradením časti kúpnej ceny v sume 30 000 Sk, ktorú uhradil sťažovateľovi 21. decembra 2005.

Sťažovateľ je toho názoru, že neuhradením časti kúpnej ceny v sume 30 000 Sk kupujúcim v lehote do 26. augusta 2005 bol naplnený zmluvne dohodnutý dôvod na odstúpenie od kúpnej zmluvy a listom z 21. decembra 2005 sťažovateľ odstúpil od kúpnej zmluvy. Oznámenie o odstúpení od zmluvy bolo doručované poštou kupujúcemu ako adresátovi.

Sťažovateľ sa žalobou podanou Okresnému súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) 26. augusta 2008 domáhal určenia svojho vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré tvorili predmet kúpnej zmluvy zo 14. júla 2005 z dôvodu, že listom z 21. decembra 2005 od kúpnej zmluvy platne odstúpil, čím jeho vlastnícke právo k nehnuteľnostiam zostalo zachované.

Okresný súd rozsudkom č. k. 13 C 211/2008-62 z 25. februára 2009 (ďalej len „rozsudok z 25. februára 2009“) zamietol žalobu sťažovateľa a krajský súd stotožniac sa so skutkovými a právnymi závermi okresného súdu jeho rozsudok z 25. februára 2009 svojím rozsudkom sp. zn. 3 Co 85/2009 z 9. septembra 2009 (ďalej len „rozsudok z 9. septembra 2009“) potvrdil.

Ústavný súd nálezom č. k. IV. ÚS 403/2010-42 z 3. marca 2011 (ďalej len „nález ústavného súdu“) vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu z 9. septembra 2009, tento zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Ústavný súd vo svojom náleze vyhodnotil závery okresného súdu potvrdené krajským súdom (t. j. zamietnutie žaloby sťažovateľa pre nedoručenie odstúpenia od kúpnej zmluvy kupujúcemu spôsobom, ktorý by vyvolal hmotnoprávne účinky tohto odstúpenia,

keďže nebolo preukázané doručenie odstúpenia od zmluvy kupujúcemu, ale len jeho manželke, ktorá nebola zmluvnou stranou) za nedostatočne odôvodnené z dôvodu absencie náležitej a ústavne konformnej aplikácie § 45 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorej je prejav vôle účinný, len čo sa dostane do dispozičnej sféry adresáta, teda *«adresát má konkrétnu možnosť oboznámiť sa s obsahom prejavu (napr. poštová zásielka obsahujúca prejav vôle bola doručená do jeho bytu, na adresu, ktorá je v uvedenom prípade miestom výkonu jeho podnikateľskej činnosti). Pri hodnotení jeho „dispozičnej sféry“ nie je rozhodujúce, že zásielku prevzala manželka adresáta, a nie je právne významné, či sa adresát s dôjdeným prejavom vôle aj skutočne oboznámil.»*. Ústavný súd ďalej zdôraznil, že *„V ďalšom konaní bude krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vo vzťahu k výkladu a aplikácii § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka uvedeným v časti II tohto nálezu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde), ktorý korešponduje so všeobecne akceptovaným výkladom tohto ustanovenia Občianskeho zákonníka uplatňovaným v stabilizovanej judikatúre všeobecných súdov...“*.

Ústavný súd nedostatočné odôvodnenie rozsudku krajského súdu (potvrdzujúceho rozsudok okresného súdu z 25. februára 2009) videl aj v tom, že sa nevysporiadal s aplikáciou § 497 Občianskeho zákonníka, v súvislosti s čím v náleze uviedol: „Pre náležité odôvodnenie rozhodnutia nepostačuje jednoduché odvolanie sa na príslušné ustanovenie § 497 Občianskeho zákonníka o účinnom odstúpení od zmluvy s dôvetkom, že uvedený právny úkon nadobúda účinnosť okamihom, keď dôjde do dispozičnej sféry druhého účastníka právneho vzťahu. Podľa citovaného ustanovenia od zmluvy nemôže odstúpiť ten, kto zmluvu splní aspoň sčasti alebo prijme hoci len čiastočne plnenie. Podľa všeobecne akceptovaného výkladu príslušného ustanovenia, ak sa začalo s plnením aspoň sčasti, alebo sa prijalo hoci len čiastočné plnenie, odstúpenie od zmluvy ani uplatnenie tohto práva už nie je možné (pozri tiež: Svoboda J. a kol.: Občiansky zákonník I. diel. Komentár. Eurounion: Bratislava 2000. s. 425).

Týmto aspektom, ktorý bol napokon obsahom vyjadrenia žalovaného k odvolaniu sťažovateľa z 27. apríla 2009, sa krajský súd pri svojom rozhodovaní nezaoberal, resp. tento aspekt opomenul...

Krajský súd (rovnako ako súd prvostupňový)... absolútne opomenul zaujať stanovisko k aplikácii § 497 Občianskeho zákonníka, ktorým argumentoval v spojení s § 517 Občianskeho zákonníka a na ktoré vo svojom vyjadrení zo 4. septembra 2008 a z 27. apríla 2009 poukázal právny zástupca žalovaného...“

Krajský súd následne z obdobných dôvodov, ako sú uvedené v náleze ústavného súdu, zrušil v odvolacom konaní preskúmaný rozsudok okresného súdu z 25. februára 2009 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Okresný súd vo veci opätovne rozhodol rozsudkom sp. zn. 13 C 199/2011 z 26. októbra 2011 (ďalej len „rozsudok z 26. októbra 2011“) tak, že žalobu sťažovateľa zamietol. Okresný súd v nadväznosti na nález ústavného súdu a zrušujúci rozsudok krajského súdu z 9. septembra 2009 dospel k záveru, že odstúpenie od kúpnej zmluvy sa dostalo do dispozičnej sféry kupujúceho, a tým mu bolo riadne doručené. Dôvod, pre ktorý okresný súd opätovne zamietol žalobu sťažovateľa, je založený na aplikácii ustanovenia § 497 Občianskeho zákonníka. Podľa výkladu ustanovenia § 497 Občianskeho zákonníka aplikovaného okresným súdom odstúpenie od zmluvy, podľa ktorej sa už čiastočne plnilo, je právnym úkonom v rozpore s týmto ustanovením, a preto neplatným.

Na odvolanie sťažovateľa, podstatou ktorého bolo namietanie okresným súdom aplikovaného výkladu § 497 Občianskeho zákonníka, krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu z 26. októbra 2011 vo výroku vo veci samej a zmenil vo výroku o trovách konania.

Krajský súd sa stotožnil so závermi okresného súdu a ním aplikovaným výkladom ustanovenia § 497 Občianskeho zákonníka a na podporu týchto záverov uviedol:

„Občiansky zákonník vychádza z toho, že zmluvy sú pre účastníkov záväzkového právneho vzťahu záväzné (pacta sunt servanda) a každý musí z nich vyplývajúce práva a povinnosti dodržiavať. Z toho vyplýva, že zmluvné strany nemôžu jednostranne odstúpiť od tohto záväzku (§ 48 ods. 1 Občianskeho zákonníka), ibaže by im to zákon výslovne dovoľoval (§ 49, § 517 ods. 1, § 576 a § 623 ods. 1 Občianskeho zákonníka) alebo ak si to

zmluvné strany bud' v prospech niektorej strany, príp. oboch strán v zmluve pri jej uzavretí či neskôr výslovne vymienili (§ 497 Občianskeho zákonníka).

Podľa § 48 ods. 1 Občianskeho zákonníka, odstúpenie od zmluvy je možné v prípadoch stanovených zákonom alebo v prípadoch, keď sa na tom účastníci výslovne dohodli. Podľa zákona možno dojednať odstúpenie od zmluvy v prípade uzavretia zmluvy v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok (§ 49 Občianskeho zákonníka) ako sankciu za omeškanie dlžníka (§ 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka), za iné porušenie zmluvných povinností (napr. § 597, § 623 a § 679 Občianskeho zákonníka) a ak je to účastníkmi zmluvy dojednané (§ 48 ods. 2 a § 479 Občianskeho zákonníka). V zásade možno rozlišovať medzi odstúpením od zmluvy na základe zákona (napr. § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a odstúpením od zmluvy na základe dohody zmluvných strán (§ 497 Občianskeho zákonníka).

Podľa ust. § 497 Občianskeho zákonníka každý z účastníkov si môže vymieniť odstúpenie od zmluvy a dojednať pre ten prípad odstupné. Kto zmluvu splní aspoň sčasti alebo prijme hoci len čiastočné plnenie, nemôže už od zmluvy odstúpiť, ani keď poskytne odstupné.

Citované ust. § 497 Občianskeho zákonníka poskytuje zmluvným stranám možnosť jednostranne rozviazať záväzkový právny vzťah založený zmluvou. Je to zmluvná výhrada odstúpenia od zmluvy, ktorá umožňuje zrušiť zmluvu keď sa pre niektorú zo strán stala nevýhodnou. Ust. § 497 Občianskeho zákonníka zároveň dáva účastníkom zmluvy právo pre prípad dojednaného odstúpenia od zmluvy dojednať aj odstupné. Ďalšia úprava, druhá veta ust. § 497 Občianskeho zákonníka je všeobecná a vzťahuje sa na všetky prípady odstúpenia od zmluvy (či už s odstupným, alebo bez neho), tzn., že zákon zakazuje tomu, kto zmluvu splní aspoň sčasti, alebo prijme len čiastočné plnenie, aby mohol odstúpiť od zmluvy, a to aj v prípade, keď poskytne odstupné. Pokiaľ teda ust. § 497 Občianskeho zákonníka nedáva možnosť odstúpiť od zmluvy (či s dohodnutým odstupným alebo bez neho) tomu kto prijme hoci len čiastočné plnenie (žalobca nepochybne prijal od žalovaného prvú splátku 2.500.000,- Sk pri uzavretí kúpnej zmluvy a prevažnú časť druhej splátky 6.000.000,- Sk, nezaplatil len zostatok kúpnej ceny 30.000,- Sk), žalobca nemal právo odstúpiť od zmluvy. Ak teda žalobca od zmluvy odstúpil, je toto odstúpenie neplatné pre rozpor so zákonom (§ 497 Občianskeho zákonníka)...“

Krajský súd okrem toho, že sa stotožnil so záverom okresného súdu o neplatnosti odstúpenia sťažovateľa od kúpnej zmluvy pre jeho rozpor s § 497 Občianskeho zákonníka, a teda so záverom okresného súdu v spôsobe výkladu a aplikácie citovaného ustanovenia, učinil aj záver o neplatnosti tohto odstúpenia pre jeho rozpor s § 3 Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na to, že predmetná vec nebola okresným súdom posudzovaná z hľadiska kritérií uvedených v § 3 Občianskeho zákonníka, krajský súd pred rozhodnutím vo veci vyzval účastníkov na vyjadrenie sa k možnosti použitia citovaného ustanovenia na daný prípad, ktorí sa k uvedenému aj vyjadrili.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie ním označených základných a iných práv rozsudkom krajského súdu a podstatná časť rozsiahlej argumentácie sťažovateľa spočíva v namietaní nesprávnych záverov v otázke aplikácie a výkladu § 497 Občianskeho zákonníka, a tým namietaní nesprávnosti záveru o neplatnosti odstúpenia od kúpnej zmluvy pre rozpor s citovaným ustanovením, ako aj namietaní nesprávnosti záverov o neplatnosti odstúpenia od kúpnej zmluvy pre rozpor s § 3 Občianskeho zákonníka. Osobitne sťažovateľ namieta nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku a vytýka nevysporiadanie sa krajského súdu s jeho argumentáciou poukazujúcou na odlišnú aplikačnú prax všeobecných súdov.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Sťažnosti sa vyhovuje.

2. Základné právo P. J. vlastniť majetok, podľa článku 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa článku 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základné právo na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práv na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na ochranu majetku podľa článku 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 3 Co 10/2012 z 24.10.2012, porušené bolo.

3. *Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 10/2012 z 24. 10. 2012 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu Prešov na ďalšie konanie.*

4. *Krajský súd v Prešove je povinný nahradiť P. J. trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 323,50 €... v prospech JUDr. L. L... do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia.*“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi

napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

V súlade s uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu, ktorý je podľa neho založený na nesprávnych skutkových a právnych záveroch a nedostatočne odôvodnený.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny), ako i práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov ústavný súd na účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu.

Po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľa vyhodnotil ako nespôsobilú spochybnit' ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Ústavný súd nezistil, že by krajským súdom aplikovaný postup pri zistení a hodnotení skutkového stavu veci a pri ustálení právnych záverov mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do napadnutého rozsudku v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Ústavný súd nezistil, že by napadnutý rozsudok krajského súdu bol svojvoľný alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobený v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou.

Ústavný súd zdôrazňuje svoju judikatúru, v rámci ktorej už vyslovil, že kompetencie ústavného súdu nenahrádzajú postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužívajú sa na skúmanie namietanej vecnej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Kritériom na rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv a slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach daného prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k porušeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd (IV. ÚS 238/07).

V súlade s touto judikatúrou ani nedostatky v odôvodnení preskúmaného rozsudku spočívajúce v nedostatočnom vysporiadaní sa s ostatnou rozhodovacou činnosťou všeobecných súdov v otázke výkladu a aplikácie ustanovenia § 497 Občianskeho zákonníka v prípadoch posudzovania platnosti odstúpenia od zmluvy po jej čiastočnom plnení v okolnostiach daného prípadu nedosahujú takú intenzitu, ktorá by zadávala možnosť zásahu ústavného súdu. Ústavný súd zdôrazňuje, že zosúladovanie rozhodovacej činnosti všeobecných súdov je primárne v právomoci týchto súdov, nie ústavného súdu.

Posúdenie miery intenzity prípadných nedostatkov rozsudku krajského súdu a dôvodnosti zásahu ústavného súdu v okolnostiach danej veci úzko súvisí s posúdením ústavnej konformnosti záverov krajského súdu učinенých s komplexným zohľadnením všetkých ich dôvodov (teda nielen výkladu a aplikácie § 497 Občianskeho zákonníka v danej veci, ale aj výkladu a aplikácie § 3 Občianskeho zákonníka).

Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade ústavná konformnosť posudzovaného rozsudku krajského súdu je zachovaná, keď krajský súd svoj záver o dôvodnosti potvrdenia zamietavého rozsudku okresného súdu, a teda o neplatnosti odstúpenia sťažovateľa od kúpnej zmluvy náležite a ústavne konformným spôsobom odôvodnil v časti aplikácie § 3 Občianskeho zákonníka a uviedol:

«Odvolačí súd navyiac zdôrazňuje že žalobcovo počínanie (odstúpenie od zmluvy) je tiež potrebné považovať za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi. Odvolačí súd preto v zmysle ust. § 213 ods. 2 O. s. p. vyzval účastníkom konania, aby sa písomne vyjadrili k použitiu ust. § 3 Občianskeho zákonníka. Odvolačí súd obdržal písomné vyjadrenie účastníkov konania k možnosti použitia ust. § 3 Občianskeho zákonníka, a to od žalobcu podaním zo dňa 30.08.2012 (v spise na č. l. 132), od žalovaného podaním zo dňa 17. 08. 2012 (v spise na č. l. 126).

Podľa ust. § 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len Občiansky zákonník), výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

Občiansky zákonník v tomto ustanovení zakotvuje jednu zo základných zásad, a to menovite, že výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov musí byť v súlade s dobrými mravmi. Požiadavku zachovávať dobré mravy zdôrazňuje § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka tak, že výkon práv a povinností nesmie byť contra bonos mores. Nepoctivému konaniu (mala fides) nesmie súd poskytnúť ochranu. Obsah dobrých mravov spočíva vo všeobecne platných pravidlách morálky, pri ktorých je daný všeobecný záujem ich rešpektovania. Dobrými mravmi spoločnosti je súhrn etických a kultúrnych všeobecne zachovávaných a uznávaných zásad, ktorých dodržiavanie je často zaistené aj právnymi normami tak, aby každé konanie bolo v súlade s morálnymi zásadami demokratickej spoločnosti. Tento všeobecný horizont, ktorý vývojom spoločnosti rozvíja aj svoj morálny obsah v priestore a čase musí byť posudzovaný vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu, taktiež v danom čase a na danom mieste. Posúdenie konkrétneho obsahu pojmu „dobré mravy“ patrí vždy od prípadu k prípadu sudcovi (pozri R 88/1998). Zmyslom citovaného ustanovenia je zamedziť výkonu práva, ktorý síce zodpovedá zákonu, avšak odporuje dobrým mravom.

Pre posúdenie danej veci z hľadiska ust. § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka je významná výška nezaplatenej kúpnej ceny, dĺžka omeškania, skutočnosti nasvedčujúce tomu, že v dôsledku mimoriadnych okolností žalovaný nemohol svoj záväzok splniť alebo, že dodatočne (po účinnom odstúpení od zmluvy) povinnosť splnil a za tohto stavu sa môže výkon práva žalobcu javiť ako jeho zneužitie (rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33Obo 1526/2006).

Vychádzajúc z vyššie uvedeného odvolací súd zdôrazňuje, že žalobcovo odstúpenie od zmluvy je v rozpore s dobrými mravmi. Účelom vymieneného článku III. kúpnej zmluvy bola právna ochrana žalobcu v prípade nezaplatenia kúpnej ceny, a to najmä kúpnej ceny vo výške 6.030.000,- Sk. Jeho zmyslom bola ochrana právneho postavenia žalobcu pre prípad, ak by konaním žalovaného nedošlo k naplneniu predmetu kúpnej zmluvy. Z celej sumy 6.030.000,- Sk (druhej splátky) žalovaný nezaplatil načas len nepatrnú sumu 30.000,- Sk. Výška žalovaným nesplatennej kúpnej ceny činila 0,35 % (30.000,- Sk) z celkovej kúpnej ceny (8.530.000,- Sk). Na druhej strane je potrebné poukázať na to, že žalovaný zvyšok kúpnej ceny (30.000,- Sk) uhradil v ten istý deň, ako mu žalobca odstúpenie od zmluvy zaslal (21. 12. 2005). Čiže v deň, keď žalobca listom oznámil žalovanému

odstúpenie od zmluvy, bola celá kúpna cena splatená. Odstúpenie od kúpnej zmluvy len z dôvodu nezaplatenia tak nepatrnej časti kúpnej ceny, pričom zvyšok kúpnej ceny (30.000,- Sk) žalovaný zaplatil v deň doručenia odstúpenia od zmluvy, považuje odvolací súd za konanie, ktoré je v hrubom rozpore s dobrými mravmi.

Na základe uvedeného odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí žaloby ako správny potvrdil podľa ust. § 219 ods. 1 O. s. p.. V podrobnostiach je potrebné odkázať na skutkové i právne závery uvedené v rozsudku súdu prvého stupňa.»

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Ústavný súd preto nezistil možnosť porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu. Z týchto dôvodov bolo preto potrebné sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Pokiaľ sťažovateľ namietal aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ústavný súd uvádza, že podľa svojej stabilizovanej judikatúry (napr. II. ÚS 78/05, I. ÚS 310/08) zastáva názor, že všeobecný súd spravidla nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patria aj základné práva vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocenčné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. Keďže napadnutým rozsudkom krajského súdu neboli porušené práva procesnoprávneho charakteru, nemohlo dôjsť ani k porušeniu sťažovateľom označených základných a iných práv hmotnoprávneho charakteru, a preto ústavný súd

odmieta podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v celosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa už ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa na ochranu ústavnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. novembra 2012